

Nowe stanowiska i występowanie soplówki jeżowatej *Hericium erinaceus* w Polsce

New sites and occurrence of the Bearded Tooth *Hericium erinaceus* in Poland

ARKADIUSZ SIKORA¹, GRZEGORZ NEUBAUER²

¹ Stacja Ornitologiczna, Muzeum i Instytut Zoologii
Polska Akademia Nauk
80–680 Gdańsk, ul. Nadwiślańska 108
e-mail: sikor@miiz.waw.pl

² Pracownia Biologii Lasu, Uniwersytet Wrocławski
50–335 Wrocław, ul. Sienkiewicza 21
e-mail: grzegorz.neubauer@uwr.edu.pl

Słowa kluczowe: soplówka jeżowata, *Hericium erinaceus*, buk zwyczajny, *Fagus sylvatica*, drewno martwych drzew, występowanie, rzadkość, ochrona, Polska.

Soplówka jeżowata *Hericium erinaceus* (Bull.: Fr.) Pers. jest jednym z rzadszych gatunków grzybów wielkoowocnikowych w Polsce. Z racji rzadkości występowania w Polsce i wielu innych krajach Europy objęta jest ścisłą ochroną gatunkową i zamieszczona na czerwonych listach zagrożonych gatunków grzybów. Mimo charakterystycznego wyglądu i sporych rozmiarów łatwych w identyfikacji owocników, w latach 1951–2014 w Polsce zanotowano tylko 23 stanowiska tego gatunku (w tym 6 zaprezentowanych po raz pierwszy w niniejszej pracy). W latach 50. i 60. XX wieku wykryto 3 pierwsze krajowe stanowiska (jedno na Śląsku i 2 w Bieszczadach), a po 20 latach, w roku 1985 – 2 kolejne w Wielkopolsce. W ostatnim dwudziestoleciu gatunek został stwierdzony na 18 stanowiskach, w tym na Pomorzu – 11 stanowisk (4 w Puszczy Bukowej), w Wielkopolsce na Warmii i Mazurach – po 2 stanowiska oraz po jednym stanowisku na Mazowszu, Śląsku, Ziemi Łódzkiej, Ziemi Świętokrzyskiej i w Małopolsce. Zasięg soplówki jeżowatej jest silnie pofragmentowany (wymiar fraktalny zasięgu, $D = 0,155$). Z terenów prawnie chronionych (parki narodowe i rezerwaty) pochodziło łącznie około 40% stanowisk. Gatunek spotykano na martwych pniach leżących na ziemi (11 stanowisk, 52%) oraz na żywych drzewach (6 stanowisk, 29%) bądź na stojących złomach (4 stanowiska, 19%). Na drewnie bukowym zanotowano 77% stanowisk, a na dębowym – 23%. Zwykle obserwowano pojedyncze owocniki (15 stanowisk), a na 6 stanowiskach wykazano po 2–4 owocniki. Owocniki znajdowano od sierpnia do grudnia, w tym najliczniej w październiku (10 stwierdzeń), we wrześniu (8) i w listopadzie (6). Według kryteriów IUCN stosowanych dla grzybów, gatunek kwalifikuje się jako co najmniej bliski zagrożenia (kryterium D1, kategoria NT), ze względu na mało liczną populację (liczba dojrzałych osobników <2000).